

גיליון מס' 594 פרשת משפטים
תשפ"ה שנה שלוש עשרה

מדור זה נכתב לעילוי נשמת
אבי מורי הרב ברוך מאיר
ב"ר יעקב ישעיהו ויסברג זצ"ל
ואמי מורתי מרת רבקה
בת רבי פסח יעקב אנגל זצ"ל
תנצב"ה

דברי שי"ה

ממרו רשכבה"ג שר התורה הגר"ה קניבסקי זצוק"ל

אבעלי אסופות - ברכות הנהנין (המשך)

ביד לפני הסעודה על שוקולד אם פוטר מין שחשב לאכול בסעודה נשאל רבינו זצ"ל במי שאכל קוביית שוקולד לפני ארוחת ערב וביד עליה שהכל והיה בדעתו מיד ליטול ידיו ולאכול פת והיה על השלחן לבן שרצה לאכול עם הפת ולאחר מכן נמלך שלא ליטול ידיו ורוצה לאכול את הלבן בלבד האם צריך לברך על הלבן שהכל או שהלבן נפטר בברכת השוקולד, והשיב רבינו זצ"ל, שאינו צריך לחזור ולברך שהכל, שהרי היה בדעתו בשעת אכילת השוקולד לאכול אח"כ את הלבן ואין כאן נמלך לגבי הלבן, אלא שהיה סבור שיפטור את הלבן בברכת המוציא משום שיאכלנו כטפל לפת וכעת נתברר לו שהוא נפטר בברכת השוקולד אולם אין זו סיבה לברך עליו ברכה חדשה, (וישמע משה ח"ד סי' ע"ג).

דיבר אחר ברכת בשמים לזרו בנו שיריח

מעשה באדם שעמד והבדיל ולאחר שברך בורא מיני בשמים ראה שבנו מתמהמה מלהריח את הבשמים וביקש לזרוז ובמקום לסמן לו בידו להזדרז אמר לו בפיו, נו, תריח כבר, וכעת הוא מסתפק האם אמירה זאת נחשבת הפסק בין ברכת בורא פרי הגפן שביד לבין שתית היין, והשיב רבינו זצ"ל, שבדיעבד אין כאן הפסק אם כי בודאי לאו שפיר עבד לכתחילה ולא היה לו לזרוז בדיבור אלא ברמז בעלמא, ואמירה זו דומה לאומר תנו מאכל לבהמה או למי שמבקש סכין או מלח לאחר שביד ברכת המוציא דלא חשיב הפסק מכיון שהוא לצורך אכילה כמבואר בשו"ע (סימן קס"ז ס"ו) ואף אמירה זו היא לצורך הבדלה ואין בה הפסק בדיעבד, (וישמע משה ח"ד סי' ע"ה ומביא שכן אמר לו גם מרן הגר"נ קרליץ זצ"ל).

ברכת הנהנין באמצע שמר"ע

נשאל רבינו זצ"ל בענין חולה מסוכן הצריך להפסיק באמצע שמר"ע לאכול האם יברך תחילה, והשיב רבינו דכמו שמצינו בברכות (כ"ד ב') דמי שמפיק בתפילתו אומר רבוש"ע כיון דבלא"ה תפילתו מופסקת וכמש"כ שם רש"י, ומובא במשנ"ב (סי' ק"ג סק"ה), הכא נמי כיון דמוכרח להפסיק יש לו לברך, (חשוקי חמד ברכות שם ועי' בארוכה בלשוח בשדה סי' י' ועי' הסכמת רבינו ל"ס' בר אלמוגים ומובא באגרות וכתבים דרך אמונה סי' ק"ג לענין ברהמ"ז בשמע קולינו כשיעור עיכול אם ימתין עד גמר התפילה, וכן בנזכר שלא קרא ק"ש דלאו יכול לכוללה בלשון בקשה שיאמר וחיובנו חז"ל לברך ברהמ"ז בלשון הזה, ולקרות ק"ש בלשון הזה, ובזכות זה שמע קולנו כו' ואחר התפילה יאמר בשכמל"ו, ויותר טוב בשמע קולנו ששם אפשר לכלול הכל, ועי' בתל תלפיות סי' תפ"ט כע"ז לגבי ספיה"ע בין ברכה לברכה בשמ"ע, ועי' שונה הלכות סי' קס"ז סט"ו מחז"א דמאי סי' ט"ו סק"ה לענין הפסק בברכת הפרשת תרומ' במפריש בין המוציא לאכילה, ועי' קונטרס הזכרונות סי' ח' אות כ"ה דשרי אמירת בשכמל"ו למי שהזכיר בטעות ש"ש באמצע שמר"ע).

לצאת מחבירו רק תחילת הברכה

נשאל רבינו זצ"ל, אדם שיש לו ספק האם הוא חייב לברך ברכת בורא פרי העץ על הפרי שבידו ואינו מוצא מי שיוציא אותו בברכת בורא פרי העץ אולם שמעון עומד לברך ברכת שהכל על כוס מים וראובן מבקש לצאת ממנו רק בחלקה הראשון של הברכה באמירת ברוך אתה ה' אלקינו מלך העולם ואחר כך ימשיך ראובן בעצמו בורא פרי העץ, האם ניתן לצאת ידי חובה בחצי ברכה או לאו, והשיב רבינו זצ"ל, שעצה זו אינה נראית לו, ואמר בזה"ל 'סהאט נישט קיין יודישע טעם' היינו אין לזה טעם יהודי, (וישמע משה ח"ד סי' ע"ו והביא שכבר דן זה אביו מרן הקה"ל זצ"ל בספרו על ברכות סי' ט', ועי' בחזון איש א"ח סימן ל"ח סק"ו שמבואר שאי אפשר לצאת בחצי ברכה מאחר ודלא כמו שנקט בשו"ת רעק"א סימן ז' ע"ש).

ברכת מאכל שאוכל בע"כ רק שלא לבייש

נשאל רבינו זצ"ל, אדם נתארח בבית חבירו והביאו לפניו מאכל שהוא אינו אוהב והוא מרגיש לא נעים מן המארחים וכופה את עצמו לאוכלו האם יכול לברך על המאכל או לאו, והשיב רבינו, שחייב לברך עליו דמכיון שמכניסו לפיו נתחייב בברכה בפירוט אינו אוהבו, ומכל מקום אם שונא ומואס במאכל ראוי יותר לפוטרו בברכה על מאכל אחר ולא יברך עליו ויכול אפילו לפוטרו בברכת שהכל שיברך על כוס מים וכדו' ויכוין עליו שפוטרת כל מיני מאכל, (וישמע משה ח"ג סי' נ"ד, ולענין שהחיינו אמר רבינו זצ"ל דגם אדם שסבור שאין לו הנאה מפרי חדש מברך שהחיינו, ובכל גווני שאינו מזיקו ומברך עליו ברכת הנהנין מברך בפר"ח ברכת שהחיינו, וזאת הברכה פי"ח אות א).

שינוי מקום

לכתחילה לא ישנה מקומו אפי' מחדר לחדר (ביאורה"ל סי' קע"ח ד"ה בבית) והורה החזו"א שיש לכוון בשעת הברכה שרוצה לעבור מחדר לחדר וכשחשב כך כמה פעמים אפשר לסמוך על הרגל הכוונה אע"פ שלא חשב כן בהדיא, (קונטרס הזכרונות סי' י"ג אות ט).

שני דירות באותו בנין דעת רבינו דא"צ לברך שוב כיון דהוי תחת קורת גג אחד (וזאת הברכה בשם רבינו). אם עושה סעודה והשולחן ממשיך מהסלון להמרפסת אע"פ שאינו מקורה הכל מקום אחד ואינו שינוי מקום, (קובץ גליונות שם).

לחוש לברכה שאינה צריכה בחזור למקומו לברך על העץ

נשאל רבינו זצ"ל בענין מי שאכל ענבים ורימונים בביתו ושכח ולא ברך אחריהם על העץ ויצא מביתו לבית חבירו ושם אכל מיני מזונות וקודם שברך על המחיה נזכר שטרם ברך על אכילתו הראשונה על העץ האם יברך כעת על המחיה בלבד ויחזור לביתו ולברך על העץ, והשיב דאך דבעלמא יש לחוש לדעת הרא"ש שהביא המשנ"ב (סי' קפ"ד סק"ז) דלכתחילה יש לחזור לברך במקומו הראשון, כאן ראוי לכלול את ברכת על העץ בתוך ברכת על המחיה שמברך כעת אחרי אכילתו, כיון דלעת הרמב"ם והגר"א שא"צ לחזור גורם ברכה שאינה צריכה, (וישמע משה ח"ד סי' ע' ע"ש).

ברכת מנה אחרונה שיש בו ג' מינים

נשאל רבינו זצ"ל, מנה אחרונה שמעורב מג' מינים, כגון שנעשה שליש מתפוחים שברכתם העץ, ושליש מאננס שברכתו אדמה, ושליש מדבר שברכתו שהכל כגון גלי וכיו"ב, האם מברך על כל דבר בפני עצמו או שמברך ברכה אחת שהנ"ב על הכל, והשיב רבינו, שיברך ברכה בפני עצמה על כל אחד מן המינים וגם הביאור הלכה (סי' ר"ב ס"א ד"ה אם) מודה בזה לסברת החיי אדם (כלל נ"א סי"ג כלל נ"ג ס"ט) מכיון שאין רוב באחד מן המינים לברך, (וישמע משה ח"ד סי' ס"ח וכן הביא מהגר"נ קרליץ זצ"ל, ומביא שם מרה"י הגר"ד לנדו שליט"א דכיון שפרי העץ הוא בכלל האדמה והם רוב כנגד הברכה שהכל א"כ הברכה נקבעת ע"פ הרוב ויברך אדמה, וצ"ע דהרי אין ברכת העץ האדמה רק נפטר בזה בדיעבד וא"כ נימא דהכל בכלל שהכל ולפטור את הכל וכן הביא שם שדעת מרן הגר"ש אלישיב זצ"ל).

ברך מזונות על מאכל והוסיף מלח אם יברך

נשאל רבינו זצ"ל במי שביד מזונות על מאכל בלא מלח ואחר כך הוסיף מלח האם חייב לברך על המלח שהנ"ב, והשיב רבינו, שלא יברך על המלח כי המלח נפטר בברכת המאכל שהוא אחד עמו ואינו צריך ברכה, (וישמע משה).

עורך: יצחק גולדשטון

ליצירת קשר: ✉ ig0533145900@gmail.com

רבי יהודה הנשיא 52 בני ברק ☎ 053-3145900

ניתן לתרום גם במכשירי "קהילות" ו"נדרים פלוס" בבתי הכנסת,
יש ללחוץ על לחצן 'קופות נוספות' ובחיפוש 'דברי שי"ח', או בטלפון:

נדרים פלוס 03-7630585 - שלוחה - 1586

קהילות 073-2757000 - שלוחה - 4310

שָׁנִים קְדֻמוֹת עַל גְּדוּלַת הַדּוֹרוֹת פֶּרֶק 134

עובדות חדשות ונדידות מפי רבינו מרן זצוק"ל!

מזור שָׁנִים קְדֻמוֹת - השמועות הבאים בעזה"י:

הגאון רבי יוסף לייב זצ"ל (ב' אדר'ב תשנ"ב) | מחותן רבינו הגאון רבי שמואל קולוצקי (ז' אדר תשי"ג) | הגאון רבי יחיאל מיכל עפשטיין בעל 'ערוך השולחן' (כ"ב אדר'ב תרס"ח)

נשמח לקבל מקוראינו הנאמנים מסמכים, תמונות, עובדות ומעשיות הקשורים להנ"ל

גיס רבינו הגאון רבי אברהם אלישיב זצ"ל

וסיפרה רעייתו של רבי אברהם שתבלחטו"א, שבשנים האחרונות, כאשר רבי אברהם היה שב לביתו אחרי ביקור שכזה, היה אומר בהתפעלות, אהה, החתן והשווער נפגשים, הרי במשך השנה יש כל כך הרבה שליחויות וענייני ציבור שעוברים ביניהם על ידי שליח, למה אבא שלי לא רוצה

לשאל שום דבר את חתנו רבי חיים על אחד מאותם העניינים? בכל הביקור כולו מתחילתו ועד סופו הם לא משוחחים על שום דבר, רק בדברי תורה! והיה בכל פעם מחדש מתפעל מאוד מהנהגה זו של שני הגדולים.

רבינו מבקר את חמיו בחול המועד פסח

מיאן לברך

סיפור מפעים מאוד על מרן הסטייפלר סיפר רבי אברהם ז"ל: כאשר נחלה חמיו הג"ר זיידל זלמן הייזלר זצ"ל, הוא רצה מאוד לקבל את ברכתו של מרן הסטייפלער, ומכיון שהיה חלש ומיוסר, ביקש מחתנו רבי אברהם אלישיב שיתלווה עמו לבני ברק להיכנס עמו אל הגאון הסטייפלער. רבי אברהם עשה כדבריו ונסע עמו לבני ברק באוטו מיוחד, הדרך לא היתה קלה כי הרב הייזלר כבר היה חלוש, אבל רבי אברהם סייע בעדו במאמצים רבים לעלות אל ביתו של הסטייפלער. כאשר נכנסו קיבל הסטייפלער את רבי אברהם במאור פנים מיוחד כבנו של הרב אלישיב, ונטל מידם את הקויטל. בקויטל ציין הרב הייזלר שהוא לא חש בטוב, וכי הוא רק בגיל ששים ותשע ומבקש ברכה לרפואה שלימה.

הסטייפלר הביט אל חתנו רבי אברהם אלישיב ואמר לו בנחת, ברוך ה', מגיעים לגיל כזה, צריך להודות לה'---!! הרב הייזלר שהיה כבד שמיעה, לא שמע את כל דבריו של הסטייפלר, ורק הבין שאומר שבעזרת השם יהיה טוב, ושמוח מאוד, והודה לו על דבריו וחזר לביתו שמח וטוב לב.

אבל רבי אברהם שמע את כל המשפט, חזר לביתו שבור ורצוף, ואמר בצער, אפילו ברכה לרפואה שלימה לא קיבלנו... ואכן בשנה שאחריה הסתלק הרב הייזלר!.

משמאל לימין: רבי אברהם, אביו הגרי"ש, רבינו

הגאון רבי אברהם אלישיב זצוק"ל נולד לאביו הגדול מרן הגרי"ש זללה"ה, בט"ו אב תש"ג, באותה שנה בה הסתלק אביו רבי אברהם אלישיב ה'הומלער רב' זצ"ל רב ומייסד חברת 'תפארת בחורים' בירושלים, וכאשר נכנס בביתו של אברהם אביו נקרא על שמו.

בילדותו התחנך בתלמוד תורה מאה שערים, ולאחר מכן בישיבת 'תפארת צבי', ובישיבת 'חברון'. אחרי נישואיו שקד על תלמודו בהתמדה רבה בכולל אברכים בראשות דודו הגאון רבי אריה פלצינסקי זצ"ל. נלב"ע כ"ח שבט תשע"ד, בתוך שנת האבל לפטירת אביו הגדול, ובמסע הלווייתו שהתקיימה בירושלים השתתף רבינו זצ"ל.

עם גמרא על חוף הים

רבי אברהם אלישיב ז"ל היה צעיר הבנים של אביו הגדול מרן הגרי"ש זצוק"ל, ולמרות שהבדלי הגילאים בינו לרבינו היה כחמש עשרה שנה, זכה לקשר עם גיסו רבינו. לימים סיפר, שבילדותו הגיע פעם בימי 'בין הזמנים', עם אחיו הנערים לבקר בבני ברק אצל האחיות הגדולה, הרבנית בת שבע קניבסקי ע"ה, וביקשו מרבינו שיאות להתלוות אליהם לנסיעה אל חוף הים בתל אביב הסמוכה. רבנו חס מאוד על זמנו, אבל לא רצה לאכזב אותם, והסכים ליסע איתם אך כשנכנס לים הוא ישב על כסא עם גמרא ולמד בה עד שסיימו ליהנות ביים...

וסיפרו בניו שי"ח, שבשנים הצעירות יותר, בכל פעם כשרבינו פגש בו שאל אותו שיאמר לו איזה דבר חדש ששמע בבית אביו.

ורבי אברהם היה מרצה בפניו ממשנת אביו, והרבה פעמים רבינו היה מעיר על דבריו, וכך היה רבי אברהם הולך ומביא לפני אביו את הערת רבינו, ומחזיר לרבינו את תגובת אביו הגדול.

בשמחה משפחתית נראים מימין לשמאל: רבינו, גיסו: רבי יוסף ישראלזון, רבי בנימין אלישיב, החתן, רבי אברהם אלישיב, הגרי"ש אלישיב

ברכת 'חזון איש'

סיפרה רעייתו הרבנית שתחי' שבעת הפגישה שהיתה להם לפני האירוסין, סיפר לה החתן המיועד בהתרגשות על גיסו הגדול רבי חיים קניבסקי, וסיפר לה על הברכה הנדירה שזכה לה ממרן החזון איש. היה זה כשהיה ילד כבן תשע שנים, לקח אותו רבינו עם אחיו להבחל"ח הגאון רבי בנימין שליט"א אל מרן החזון איש, שיתן להם ברכה, והחזון איש קיבל אותם בסבר פנים יפות וברכם.

רבינו עם גיסו רבי אברהם אלישיב

התפעלותו הרבה

רבי אברהם היה מאוד קרוב אל אביו הגדול, והיה מרבה לשהות בקרבתו, ולהתבשר מאורחותיו. בפרט בשנים האחרונות, אחרי פטירתה של האמא הרבנית שינא חיה אלישיב ע"ה אשת הגרי"ש, היה מרבה לבוא ולעמוד לימינו של אביו.

ובימי חול המועד פסח וסוכות, כשהיה רבינו מגיע מידי שנה לביקור חג אצל חמיו הגרי"ש אלישיב, היה רבי אברהם משתדל שלא להפסיד את פגישה המיוחדת הזו, שאמנם ארכה "רק" כרבע שעה, אך כל כולה נסובה כולה רק בדברי תורה והלכה.

בקשה

מי שיש לו אפשרות להמציא לנו, או שיודע על אדם שיש בידו, תמונת פניו של הגאון רבי מרדכי הריס זצ"ל, מצדיקי עיה"ק ירושלים, נלב"ע בשנת תשכ"ט יועיל נא ליידיע אותנו לזיכוי הרבים.

בברכה יצחק גולדשטוף 0533145900